

ELDA I NATUREN

Att prata om

- ▶ Vet ni hur vi kan ta reda på om det är eldningsförbud?
- ▶ Kan vi ta bark eller grenar från träden för att elda med?
- ▶ Var kan vi hitta torrt bränsle till elden?
- ▶ Hur kan vi säkra upp eldstaden så elden inte sprider sig?
- ▶ Om elden sprider sig nu, vad gör vi?
- ▶ Hur mycket vatten tror ni behövs för att släcka elden?
- ▶ Vad kan starta en skogsbrand?
- ▶ Vad kan hända om vi eldar på en klippa eller berghäll?
- ▶ Vi är i ett naturreservat/nationalpark- vad gäller när vi eldar?

Så säger allemansrätten

- ◆ Det är länsstyrelsen eller kommunen som bestämmer om eldningsförbud. Då är all öppen eld förbjuden, även eldning i iordninggjorda eldstäder.
- ◆ Du får ta nedfallna kottar och löst liggande pinnar och grenar på marken som ved till elden. Men det är inte tillåtet att hugga eller såga ner träd eller buskar, eller att ta ris, grenar eller näver från levande träd.
- ◆ Välj en plats för elden där den inte riskerar att sprida sig eller skada mark och vegetation. Se till att det finns vatten att släcka eld och glöd med.
- ◆ Elda inte direkt på, eller alldeles intill, berghällar eller stenblock. De kan spricka sönder.
- ◆ I naturreservat och nationalparker gäller för det mesta särskilda regler för eldning. Det kan vara helt förbjudet, eller bara tillåtet på vissa iordningställda eldplatser.

Källa: Naturvårdsverket

TÄLTA I NATUREN

Att prata om

- ▶ Vi letar tältplats, vad är viktigt att tänka på?
- ▶ Stör vi djur eller människor om vi tältar här?
- ▶ Här i hagen finns kor/får, är det okej att vi går här?
- ▶ Vem äger marken där vi vill tälta?
- ▶ Behöver vi fråga någon om lov om vi ska tälta här?
- ▶ Hur länge får vi tälta?
- ▶ Vi är i en nationalpark/naturreservat- kan vi tälta var vi vill?
- ▶ Kan vi elda här på vår tältplats?
- ▶ Vad gör vi av vårt skräp?
- ▶ Var någonstans går vi på toa?
- ▶ Här växer bär vi kan äta, är det okej att plocka dom?
- ▶ Ser tältplatsen ut som den gjorde när vi kom? Har vi lämnat några spår?

Så säger allemansrätten

- ◆ Tälta inte på ömtålig mark som hagar, odlad mark, planteringar eller på någons tomt. Om ni ser någons hus är ni för nära.
- ◆ Det får vara 2-3 tält på samma plats men inte fler. Stanna 1-2 nätter men inte längre.
- ◆ Om ni vill slå upp fler tält, eller stanna fler nätter behöver ni fråga markägaren om lov.
- ◆ Gå försiktigt genom hagar och stäng grindar efter dig.
- ◆ I naturreservat och friluftsområden kan andra regler gälla. Kolla föreskrifter!
- ◆ Du får uträtta dina behov i naturen. Gör så här: Gräv en grop för bajset och pappret, och täck sedan med sten eller löv.
- ◆ Du får plocka vilt växande blommor, bär och svamp i naturen.
- ◆ Tänk på att lämna platsen ren och fin!

Källa: Naturvårdsverket

DJUR OCH NATUR

Att prata om

- ▶ Finns det något som är bra att tänka på för att få se vilda djur?
- ▶ När det är vår är det ännu viktigare att ta hänsyn till djuren, varför?
- ▶ Här finns fågelbon med ägg och ungar. Hur nära är det okej att gå?
- ▶ Om vi skulle hitta en ensam djurunge tex en harunge. Vad gör vi då?
- ▶ Behöver vi ha hunden kopplad här?
- ▶ Är det okej att plocka blommor här?
- ▶ Här finns massor av bär/svamp. Är det okej att plocka?
- ▶ Vad betyder det att en blomma är fridlyst och varför finns det fridlysta växter?
- ▶ Vi är i en nationalpark/naturreservat, är det okej att plocka blommor här?

Så säger allemansrätten

- ◆ Visa hänsyn till de vilda djuren i skogen. Detta är extra viktigt under våren då många ungar föds. Mellan 1 mars och 20 augusti måste du hålla din hund under extra stor uppsikt när ni är ute i naturen. I alla Sveriges nationalparker ska din hund alltid vara kopplad.
- ◆ Du får plocka vilt växande blommor, bär och svamp i naturen. Man får inte gräva upp växter, plantor, lökar och rötter, eller plocka på ett sätt som skadar växterna.
- ◆ Fridlysning innebär oftast att en växt- eller djurart är helt fredad – du får inte plocka, fånga, döda eller på annat sätt samla in eller skada exemplar av arten.
- ◆ I nationalparker och naturreservat gäller särskilda regler. Det kan vara begränsningar i rätten att plocka bär eller växter, men också stenar och annat.

Källa: Naturvårdsverket

PADDLA OCH BADA

Att prata om

- ▶ Det finns massor av sjöar, åar och andra vattendrag i Sverige - Vet ni var vi får paddla?
- ▶ Vi ska hitta ett ställe att gå iland, får vi göra det var som helst?
- ▶ Här är någons brygga. Får vi hoppa i land på den?
- ▶ Den här bryggan ligger på någons tomt. Är det okej att gå iland?
- ▶ På den här ön häckar massa fåglar, kan vi gå iland?
- ▶ Här är en skylt där det står fågelskyddsområde - vad betyder det?
- ▶ Kan vi bada från den här bryggan?
- ▶ Får vi fiska här? Hur kan vi ta reda på det?
- ▶ Här behövs fiskekort för att fiska, vet ni hur vi fixar det?

Så säger allemansrätten

- ◆ Allemansrätten gäller både på land och på vatten. Du får bada vid stränder och åka båt nästan överallt.
- ◆ Du kan tillfälligt lägga till vid eller använda en brygga som ligger utanför en tomt.
- ◆ Tänk på att inte bada på en strand eller brygga som är del av någons tomt utan att fråga först.
- ◆ I ett fågelskyddsområde får allmänheten inte vara under en viss tid av året, för att skydda fåglar under häckningstid.
- ◆ Även om fiske inte ingår i allemansrätten får du fiska fritt med spö och vissa andra handredskap längs kusterna och i våra fem största sjöar. För fiske i andra vatten krävs fiskekort eller annat tillstånd. Digitala fiskekort går att köpa på internet.

Källa: Naturvårdsverket

CYKLA

Att prata om

- ▶ Får vi cykla var vi vill i skogen?
- ▶ Om det står skyltat att det är privat (enskild) väg, får vi cykla där ändå?
- ▶ Här är ett motionsspår/vandringsled/en åker/granplantering. Är det okej att cykla här?
- ▶ Är det okej att cykla genom en trädgård eller på någons tomt?
- ▶ Det är väldigt blött och lerigt på stigen, vad händer när vi cyklar här?
- ▶ När det är berghällar som sticker upp med lavar och mossor. Är det okej att cykla över?
- ▶ Vi är i en nationalpark/naturreservat. Får vi cykla här? Hur tar vi reda på det?

Så säger allemansrätten

- ◆ Enligt allemansrätten får du cykla både i naturen och på enskilda vägar.
- ◆ Det finns inget allmänt förbud mot att cykla på motionsspår och vandringsleder. Men ta det lugnt och ge de som springer eller går företräde.
- ◆ Det är inte tillåtet att cykla över planteringar, trädgårdar, skogsplanteringar eller åkrar med växande gröda.
- ◆ Cykla skonsamt! Undvik att cykla på: mjuka stigar, särskilt på våren och hösten och känsliga marktyper som berghällar med mossor och lavar, mjuka ängsmarker, mossar och kärrmarker.
- ◆ I nationalparker och naturreservat kan särskilda regler gälla för cykling. Det kan vara helt förbjudet, eller bara tillåtet på vissa leder. Titta på skyltarna!

Källa: Naturvårdsverket

NATURRESERVAT/ NATIONALPARKER

Att prata om

- ▶ Vi är i en nationalpark/ ett naturreservat. Vad betyder det? Varför finns de?
- ▶ Hur tar vi reda på vad som gäller här?
- ▶ Kan vi gå var vi vill när det är ett naturreservat/nationalpark?
- ▶ Kan vi göra upp en egen eldstad i nationalparken/naturreservatet?
- ▶ Kan vi cykla här? Hur tar vi reda på det?
- ▶ Kan jag ta med min hund till naturreservatet/nationalparken? Kan jag ha den okopplad?
- ▶ Är det okej att plocka blommor här?
- ▶ Här finns massor av bär/svamp. Är det okej att plocka?

Så säger allemansrätten

- ◆ Den mest skyddsvärda naturen i Sverige bevaras ofta genom nationalparker och naturreservat. Skydd av värdefull natur bidrar till att alla dess arter inte hotas eller förstörs och kan ge oss en mängd naturupplevelser.
- ◆ För skyddade områden finns särskilda bestämmelser. Föreskrifterna finns ofta uppsatta på skyltar som är placerade vid ingången.
- ◆ Det kan exempelvis vara förbjudet att elda, lägga till med båt eller ha med sig hund i området
- ◆ Cykling och ridning kan vara tillåtet, ibland bara på markerade leder.
- ◆ Bärplockning är ofta tillåten, även om du ibland bara får plocka så mycket som du kan äta på plats.
- ◆ I nationalparker ska hundar alltid vara kopplade.

Källa: Naturvårdsverket

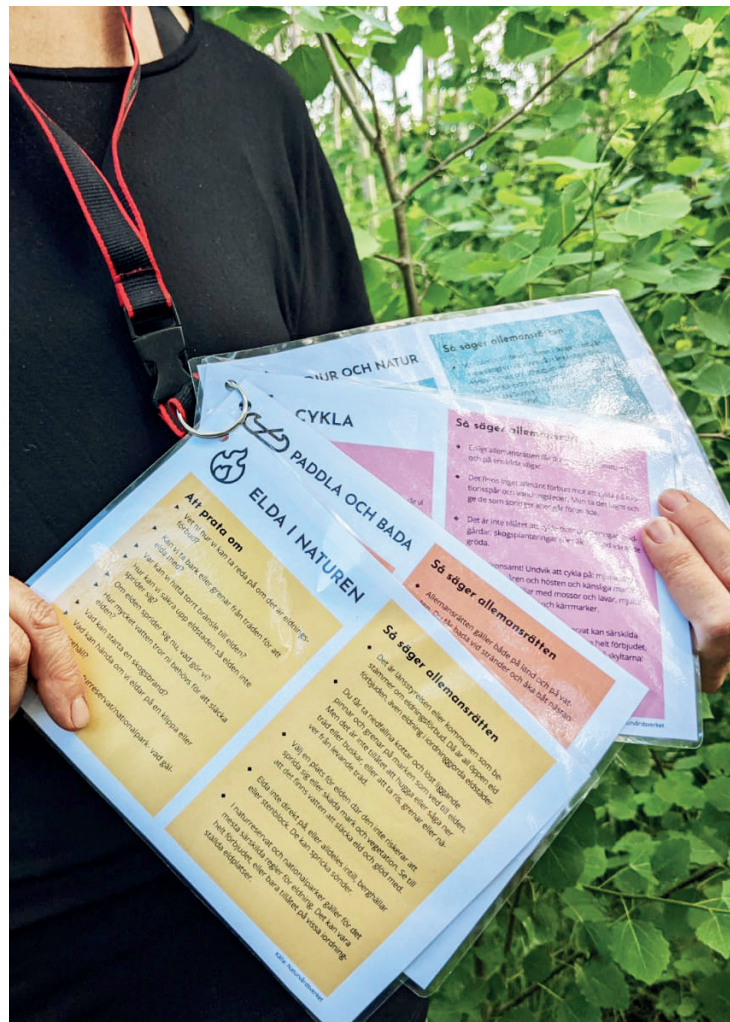

KOM IHÅG-LAPPAR OM ALLEMANSRÄTTEN

Det bästa sättet att lära om allemansrätten är ute i naturen. Då är det som mest intressant och relevant att veta vad vi får och inte får göra. Genom allemansrätten lär vi ut hur vi visar respekt för djur, natur och varandra!

Som hjälp att lyfta de olika delarna av allemansrätten har vi skapat några "kom-ihåg-lappar". Här lyfter vi delar som att tälta, elda, att visa respekt för djur och växter, att cykla, paddla och vad som gäller i naturreservat och nationalparker. På ena sidan finns förslag på frågor och påståenden och på den andra sidan information om allemansrätten från Naturvårdsverket.

Laminera gärna lapparna, gör ett hål och sätt dem i en nyckelring. Så kan ni ta med dem ut nästa gång ni är ute och njuter i vår vackra natur!

Här hittar ni mer material om allemansrätten

Hos Naturvårdsverket finns material för att undervisa om allemansrätten. Här hittar ni också information t.ex. broschyrer på flera språk.
www.naturvardsverket.se

Håll Sverige Rent har tagit fram lättläst info och affischer på flera språk. Här finns också quiz och undervisningsmaterial.
www.hsr.se

Naturskyddsföreningen har flera filmer, också på flera språk och på lätt svenska.
www.naturskyddsforeningen.se

Utbildningsradion, UR, har filmer för barn om allemansrätten.
www.ur.se

Om ni vill testa era kunskaper finns här ett digitalt quiz från Friluftsförbundet.
www.friluftsfremjandet.se

miljöverkstan FLATEN

Miljöverkstan Flaten är en förening som jobbar för ett friluftsliv för alla. Verksamheten utgår främst ifrån Flatens naturreservat i Skarpnäck men deltagarna kommer från hela Stockholmsregionen. Miljöverkstan anordnar friluftaktiviteter och upplevelser i naturen med över 1000 barn och unga årligen.

I verksamheten Äventyrsgruppen riktar sig föreningen till unga mellan 15-25 år som är nya i Sverige. Tillsammans utforskar vi naturen både i närområdet och genom längre resor och provar på allt från skidåkning, paddlande och lägerliv till att lära sig cykla och simma.

Läs mer på miljoverkstan.se